

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS INFORMACINIŲ IŠTEKLIŲ VALDYMO ĮSTATYMO NR. XI-1807 1, 2, 5, 6 IR 43
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 43² IR 43³ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA**

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta arba tik iš dalies atsižvelgta į suinteresuotų institucijų ir asmenų pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2018-08-31 išvada Nr. (2.30E-35)6V-2206	<p>Projekte kaip viena iš standartinių paslaugų nurodoma nustatytos spartos prieiga prie viešųjų ryšių tinklų. Atkreiptinas dėmesys, jog tokia paslauga laikytina įprasta ūkio subjektų teikiama paslauga – interneto tiekimu – todėl ji turėtų būti perkama iš rinkos dalyvių. Atsižvelgiant į tai, Konkurencijos taryba siūlo atsisakyti nustatytos spartos prieigos prie viešųjų ryšių tinklų paslaugos kaip vienos iš standartinių paslaugų, kadangi ji nėra susijusi su būtinybe užtikrinti uždaro, viešai neteikiamo saugaus tinklo veikimą.</p>	<p>Neatsižvelgta. Visos standartinės paslaugos būtų teikiamos visiems Saugiojo tinklo naudotojams. Kitaip tariant, standartinės paslaugas iš esmės reikėtų suprasti kaip vieną kompleksinę Saugiojo tinklo paslaugą, nes kiekvienos ar kelių standartinių paslaugų teikimas ne visa apimtimi neatitiktų Saugiojo tinklo koncepcijos ir nebūtų pasiekti kibernetinio saugumo užtikrinimo tikslai. Be to, Saugiojo tinklo tvarkytojui Projekte nenustačius pareigos teikti internetą, o kartu nustačius pareigą Saugiojo tinklo naudotojui prie viešųjų elektroninių ryšių tinklų tik per Saugųjį tinklą, kiltų pagrįstas klausimas, koku būdu Saugiojo tinklo naudotojas turėtų apskritai jungtis prie viešųjų elektroninių ryšių tinklų. Atsižvelgiant į tai, nustatytos spartos prieigos prie viešųjų ryšių tinklų paslauga laikytina būtina užtikrinant Saugiojo tinklo veikimą.</p> <p>Be to, atkreiptinas dėmesys, kad siūlomu teisiniu reguliavimu dėl Saugiojo tinklo neribojama ar nenaikinama galimybė juridiniams asmenims teikti viešųjų elektroninių ryšių tinklų paslaugas, taip pat teikti susijusias paslaugas, prekes ar darbus Saugiojo tinklo tvarkytojui. Ūkio subjektai turės teisę teikti viešųjų elektroninių ryšių tinklų paslaugą Saugiojo tinklo tvarkytojui, dalyvauti viešųjų pirkimų konkursuose ir konkuruoti tarpusavyje teisėtomis priemonėmis.</p>
Lietuvos Respublikos	Atsižvelgdami į tai, kad Projekto 2 straipsnyje nurodyta	Neatsižvelgta. Duomenų centrų sąvoka įtvirtinta

<p>sveikatos apsaugos ministerijos 2018-09-03 išvada Nr. (1.1.5-301)10-6459</p>	<p>duomenų centro sąvoka, tačiau neregamentuotas nei duomenų centrų teisinis reguliavimas, nei išlaidų, patirtų palaikant duomenų centrus, atlyginimas, siūlome Projektu nustatyti teisinį reguliavimą ir toms valstybės ir savivaldybių institucijoms, kurių duomenų centrai įrengti ne biudžetinės įstaigos, o valstybės įmonės, pavyzdžiui, VĮ Registrų centras, patalpose.</p>	<p>atsižvelgiant į principą, kad, siekiant apibrėžti specialų objektą (valstybės duomenų centrai), visų pirma reikia turėti bendro objekto apibrėžimą. Nepaisant to, Projektu nesiekama nustatyti jokių teisių ir pareigų, kurios būtų susijusios tik su duomenų centrais, tačiau neapimtų valstybinių duomenų centrų. Atsižvelgiant į tai, nėra reglamentuojamas duomenų centrų teisinis statusas.</p> <p>Pastebėtina, kad, atsižvelgiant į kitų institucijų siūlymus, valstybės įmonės įtraukiamos į Projektą.</p>
<p>Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2018-09-07 išvada Nr. 18-9700</p>	<p>Projekto 43² straipsnio 1 dalies formuluotė galimai siaurina dabartinių saugaus tinklo naudotojų sąrašą. Pavyzdžiui tarp Finansų ministerijos Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų sistemos (toliau – VBAMS) naudotojų yra Nacionalinis operos ir baleto teatras, kuris nežinia ar atitiks „nacionalinio saugumo ir gynybos“ kriterijų. Pažymėtina, kad VBAMS sistema naudojasi virš 600 biudžetinių įstaigų. Tai reiškia, kad Finansų ministerijai (galimai ir kitoms institucijoms savo informacines sistemas) gali tekti iš naujo projektuoti, diegti ir prižiūrėti VBAMS tinklą arba suteikti prieigą prie pirmos kategorijos valstybinės informacinės sistemos iš interneto, kas pareikalaus papildomų žmogiškųjų ir materialinių resursų saugai užtikrinti.</p>	<p>Priėmus Projektą, bus nustatyti saugos reikalavimai, būdai ir sąlygos, kaip kiti subjektai, kurie nėra Saugiojo tinklo naudotojai, prisijungs prie informacinių sistemų. Numatoma, kad prieiga prie VBAMS ar kitų informacinių sistemų bus galima tik per Saugųjį tinklą. Atkreiptinas dėmesys, kad Projektu nustatoma, kad prie Saugiojo institucijos subjektai turi prisijungti per trejus metus nuo įtraukimo į Saugiojo tinklo naudotojų sąrašą. Atsižvelgiant į tai, šiuo trejų metų laikotarpiu bus galima sutvarkyti esamas sistemas.</p>
	<p>Finansų ministerijos nuomone saugaus tinklo vartotojais turi būti visos biudžetinės įstaigos, tačiau tinklo viduje prieiga turėtų būti apribojama pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintus sąrašus.</p>	<p>Neatsižvelgta. Atkreiptinas dėmesys, kad Projektu siūlomas teisinis reguliavimas teikiamas siekiant aiškaus tikslo, t. y. užtikrinti aukštesnį kibernetinio saugumo lygį, valdant nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbią infrastruktūrą. Siekiant nurodyto tikslo, iš rinkos „išimami“ tik pačius svarbiausius valstybės informacinius išteklius valdantys subjektai. Pripažįstama, kad tokiu teisiniu reguliavimu ribojama tiek subjektų teisė pasirinkti paslaugų teikėją, tiek apskritai eliminuojama paslaugų teikėjų teisė teikti paslaugas konkreitiems subjektams. Vadovaujantis konstituciniu</p>

		<p>proporcingumo principu, teisės ir laisvės turi būti ribojamos ne daugiau nei tai yra būtina, todėl biudžetinės įstaigos, kurios neatitiktų įstatyme nustatytų kriterijų, neturėtų būti Saugiojo tinklo vartotojos.</p>
<p>Asociacijos „Infobalt“ 2018-09-07 raštas Nr. 20180907/01</p>	<p>„Infobalt“ siūlo išdėstyti Saugiojo tinklo sąvoką taip: „13. Saugusis valstybinis duomenų perdavimo tinklas (toliau – Saugusis tinklas) – krašto apsaugos ministro įgalios biudžetinės įstaigos valdomas specialiuosius organizacinius ir techninius reikalavimus atitinkantis elektroninių ryšių tinklas, kuriuo gali naudotis tik šio įstatymo nustatyta tvarka įvardinti saugiojo tinklo naudotojai.“</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Atsižvelgta į siūlymus dėl sąvokos tikslinimo nenurodant, kad Saugusis tinklas priklauso valstybei nuosavybės teise („keičiama į valstybės valdomas“) ir yra viešai neteikiamas (besinaudojančių subjektų rato apribojimas nurodomas ne sąvokoje, bet atskiroje straipsnio dalyje).</p> <p>Neatsižvelgta dėl siūlymo atsisakyti formuluotės „nuo viešųjų elektroninių ryšių tinklų nepriklausomas“. Viena iš Saugiojo tinklo paslaugų yra nustatytos spartos duomenų perdavimas Saugiojo tinklo naudotojams ir jų padaliniams. Ši paslauga būtų teikiama nepriklausomai nuo prieigos prie viešųjų ryšių tinklų, kitaip tariant, net ir nesant prieigos prie viešųjų ryšių tinklų, Saugiojo tinklo naudotojai turėtų tarpusavio ryšį Saugiajame tinkle.</p>
	<p>Saugiojo tinklo naudotojų sąrašas turi būti tvirtinamas įstatymu (toks pasiūlymas grindžiamas principu, kad Konstitucinės teisės gali būti ribojamos tik įstatymo lygmens teisės aktais);</p>	<p>Neatsižvelgta. Pastebėtina, kad siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka ūkinės veiklos sąvokos, kaip ji suprantama Europos Sąjungos ir nacionalinėje teisėje, todėl siūlomas teisinis reguliavimas nevertintinas kaip galintis riboti privačių ūkio subjektų ūkinę veiklą. Naudojant Saugųjį tinklą ir valstybinius duomenų centrus neperkamos prekės ir paslaugos rinkoje, teikiant Saugųjį tinklą ir valstybinių duomenų centrų paslaugas neatlygintinai nesiekama komercinių tikslų, naudojimas yra privalomas valstybės ir savivaldybės institucijoms ir įstaigoms, vykdančioms apibrėžtas funkcijas. Svarbiausia siūlomu teisiniu reguliavimu įgyvendinama valstybės funkcija – užtikrinamas svarbiausių valstybės informacinių išteklių kibernetinis saugumas. Savo praktikoje Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nuosekliai laikosi pozicijos, jog valstybės institucijos, atlikdamos viešosios valdžios funkcijas,</p>

		<p>neužsiima ūkine veikla.¹ Pažymėtina, kad Europos Komisija jau yra pasisakiusi dėl panašių santykių, teigdamą, kad ryšio paslaugų teikimas tik valdžios institucijoms yra neūkinė veikla ir viešasis vadinamųjų uždarytų tinklų finansavimas nėra valstybės pagalba.² Atsižvelgiant į tai, konkurencijos teisės normos negali būti taikomos ir apie konstitucinių teisių ribojimą apskritai neturėtų būti kalbama.</p> <p>Net jeigu siūlomas teisinis reguliavimas būtų pripažįstamas ribojančiu konstitucines teises, atkreiptinas dėmesys, kad Projektu siūlomu reguliavimu ribojimas būtų atliekamas įstatymo lygmens teisės aktu nustatant pareigą įstatyme numatytus kriterijus atitinkantiems subjektams. Atsižvelgiant į tai, kad įstatyme būtų nustatyta ir teisės ribojanti pareiga, ir kriterijai, kuriais remiantis subjektai būtų įrašomi į Saugiojo tinklo sąrašą, nebūtų pagrindo laikyti, kad teisės ribojamos ne įstatymo lygmens teisės aktu.</p> <p>Pastebėtina, kad pagal Konstitucinio Teismo doktriną įstatymai nustato bendro pobūdžio taisykles, o įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose jos gali būti detalizuojamos, gali būti reglamentuojama jų įgyvendinimo tvarka. Atsižvelgiant į tai, konkretaus Saugiojo tinklo naudotojų sąrašo įtvirtinimas įstatymo įgyvendinamajame teisės akte ir būtų laikomas reguliavimo įstatymų lygiu detalizavimu.</p>
	<p>Prieiga prie Saugiojo tinklo turi būti teikiama ne institucijoms, bet institucijų kompiuteriniams resursams, kurie turi prieigą prie saugomos informacijos ir/arba privilegijuotą prieigą prie valstybės informacinių išteklių ar valstybės registų. Šiuo tikslu įstatyme siūloma įtvirtinti</p>	<p>Neatsižvelgta. Atkreiptinas dėmesys, kad valstybės funkcijas atlieka konkrečios institucijos, įstaigos ar įmonės visa apimtimi, o ne atskiri institucijų, įstaigų ar įmonių darbuotojai. Be to, valstybinės mobilizacinės užduotys taip</p>

¹ Žr. 1987 m. birželio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją*, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7 ir 8 punktus.

² Komisijos pranešimo dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje vartojamos sąvokos (2016/C262/01) 216 punktą; Europos Komisijos gairės dėl valstybės pagalbos sampratos: analitinis tinklėlis dėl plačiajuosčio tinklo infrastruktūros, 5 pastraipa.

Prieiga per internetą – http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/grid_broadband_en.pdf.

Taip pat žr. Europos Komisijos 2007 m. gegužės 30 d. sprendimą byloje Nr. 46/2007 (OL C 157 [2007], 2 p.).

	<p>„Saugomos informacijos“ bei „Privilegiuotos prieigos prie informacinių išteklių“ sąvokas (toks ribojimas grindžiamas poreikiu užtikrinti Saugiojo tinklo saugumą ir principu, kad Konstitucinės teisės gali būti ribojamos tik proporcingai siekiamam tikslui).</p>	<p>pat priskirtinos konkrečioms juridiniams asmenims, o ne atskiriems asmenims ar pareigybėms. Pavyzdžiui, net ir pačiu aukščiausiu lygmeniu užduotys yra skiriamos Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai, o ne krašto apsaugos ministrui. Techniškai būtų galima Saugiojo tinklo paslaugą teikti ne nurodytiems juridiniams asmenims, bet konkrečioms kompiuteriniams resursams, tačiau tokiu būdu būtų sukuriama prielaidos kibernetinio saugumo spragoms, kurias iš esmės ir siekiama šalinti diegiant Saugųjį tinklą. Pastebėtina, kad viena iš priežasčių, paskatinusių siūlomą teisinį reguliavimą, yra tai, kad (kaip nurodoma Nacionalinio kibernetinio saugumo centro prie Krašto apsaugos ministerijos parengtoje 2017 m. nacionalinio kibernetinio saugumo būklės ataskaitoje) kibernetinio saugumo reikalavimai yra įgyvendinami <i>ad hoc</i>, ne visa apimtimi ir formaliai. Tai reiškia, kad šiuo metu ne visiems kibernetinio saugumo subjektams užtenka sąmoningumo laikytis kibernetinio saugumo reikalavimų. Siūlomas teisinis reguliavimas yra priklausomas visų pirma nuo Saugiojo tinklo naudotojų sąmoningumo, nes kiekvienos fizinės prieigos prie svarbiausių valstybės informacinių išteklių (konkrečių darbo vietų) nebūtų galimybės kontroliuoti. Siekiant to išvengti, neturėtų būti kuriamas naujas teisinis reguliavimas, kuris tik dar labiau būtų priklausomas nuo pačių naudotojų sąmoningumo.</p> <p>Be to, siūlomas reguliavimas trikdytų ir pačių institucijų, įstaigų ar įmonių veiklą, nes institucijos vadovas negalėtų laisvai keisti darbuotojų pareigybių ar darbo vietos, o pati institucija būtų apribota labai konkrečiu pareigybių skaičiumi. Taigi, toks reguliavimas pats savaime skatintų pažeisti nustatytus reikalavimus, nes sukurta pareiga institucijoms būtų pernelyg nelanksti.</p>
	<p>Saugiojo tinklo paslaugų teikimas turi būti užtikrinamas kooperuojant valstybės ir privataus verslo išteklius:</p>	<p>Pažymėtina, kad siūlomu teisiniu reguliavimu dėl Saugiojo tinklo neribojama ar nenaikinama galimybė juridiniams</p>

	<p>Saugiojo tinklo valdytojas (KAM) turi apibrėžti organizacinius ir techninius reikalavimus taikomus Saugiajam tinkui, šiuos reikalavimus turi užtikrinti teisės aktų reikalavimus atitinkantys privatūs subjektai atrinkti konkurso būdu, o Saugiojo tinklo tvarkytojas („Infostruktūra“) turi veikti kaip kompetencijų centras, koordinuojanti ir kontroliuojanti institucija.</p>	<p>asmenims teikti viešųjų elektroninių ryšių tinklų paslaugas, taip pat teikti susijusias paslaugas, prekes ar darbus Saugiojo tinklo tvarkytojui. Ūkio subjektai turės teisę teikti viešųjų elektroninių ryšių tinklų paslaugą Saugiojo tinklo tvarkytojui, dalyvauti viešųjų pirkimų konkursuose ir konkuruoti tarpusavyje teisėtomis priemonėmis.</p> <p>Projektu siūloma Saugiojo tinklo tvarkytojo juridinė forma yra biudžetinė įstaiga. Biudžetinės įstaigos įgyvendina valstybės ar savivaldybės funkcijas, tačiau neužsiima ūkine veikla ir nekonkuruoja su ūkio subjektais. Projektu nustatomos pagrindinės Saugiojo tinklo tvarkytojo funkcijos. Nepaisant to, kad biudžetinės įstaigos nuostatuose gali būti tvirtinamos ir papildomos funkcijos, pagal biudžetinės įstaigos juridinę formą šios funkcijos negalėtų būti susijusios su ūkinės veiklos vykdymu. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad siūlomo teisinio reguliavimo nereikėtų tikslinti nustatant tokį teisinį reguliavimą, kuris būdingas įstatymą įgyvendinantiems teisės aktams.</p>
--	---	---

 Raimundas Karoblis
 Krašto apsaugos ministras